

Dabas aizsardzības pārvalde

Skaistkalnes karsta kriterenes

Publicēts: 17.11.2020.

Atjaunināts: 01.10.2021.

Skaistkalnes karsta kriterenes ir plašs dabas piemineklis, kuru raksturo Latvijā izteiksmīgākais karsta izpausmju reljefs, kas turpina attīstīties, ar dažāda izmēra karsta kriterenēm, ezeriņiem karsta kriterenēs vai slapjiem pazeminājumiem kriterēņu dibenā.

Meža ezers Skaistkalnes karsta kriterenē. Foto: Jekaterina Matuko

Aizsardzības kategorija: aizsargājams ģeoloģisks un ģeomorfoloģisks dabas piemineklis, *Natura 2000* teritorija

Kods: LV0402200

Administratīvais iedalījums: Bauskas novads, Skaistkalnes pagasts

Pārvalde: Dabas aizsardzības pārvaldes struktūrvienība [Pierīgas reģionālā administrācija](#).

Robežu shēma [↗](#)

Normatīvie akti [↗](#)

[Ministru Kabineta noteikumi Nr. 175 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem"](#)

[Ministru Kabineta noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"](#)

Teritorija ir izvietojusies Viduslatvijas zemienē, Zemgales līdzenumā.

Skaistkalnes karsta kriteres ir plašs dabas piemineklis, kuru raksturo Latvijā izteiksmīgākais karsta izpausmju reljefs, kas turpina attīstīties, ar dažāda izmēra karsta kriterēm, ezeriņiem karsta kriterēs vai slapjiem pazeminājumiem kriteru dibenā.

Dažādos avotos tiek minētas izcilākās kriteres dabas pieminekļa teritorijā, kā Liepu dobe, Audžu dobe, Čurkstu dobe, Kugurdobe, Lielā Baltā dobe, Mazā Baltā dobe, Kazas dobe u.c.. Kriterēs atrodas arī ezeri – Mežezers un Mežmalas ezers. Kriteres pārstāvētas ar iespaidīgiem pazeminājumiem, kas ir līdz pat 10 – 12 m dziļumā, bet ir arī kanālveidīgas gultnes, bļodveida iesēdumi, vairāki desmiti nelielu iesēdumu un pazeminājumu, kas veido vairākas izteiktas joslas.

Teritorija aptver vairāk kā 113 ha un izstiepta dienvidrietumu-ziemeļaustrumu virzienā 2 km garumā, platums līdz 800 m.

Teritoriju raksturo plāna kvartāra nogulumu sega (6 – 8 m), pārstāvēta ar smalku, vietām putekļainu smilti un mālu. Dziļāk atrodas arī morēnas smilšmāls un mālsmilts. Karsta kriterēs var būt plāns kūdras slānis.

Zem kvartāra nogulumiem iegul augšējā devona Franas stāva Salaspils svītas dolomīts, domerīts, māls, ģipšakmens un dolomītģipšis, kas veido 13-14, vietām 19-20 m biezu slāņkopu. Hidroģeoloģiskā griezumā augšējā daļā nodalāms gruntsūdens horizonts, kas saistīts ar smilšainajiem kvartāra nogulumiem un Salaspils un Pļaviņu artēzisko ūdeņu horizonti. Salaspils horizonta ūdens piesātinātie ieži ir ģipšakmeņi un plaisaini dolomīti svītas vidusdaļā, ar mainīgu biezumu no 2-3 m līdz 10-12 m. Pazemes ūdeņu līmenis Salaspils horizontā iegul atkarībā no reljefa - 4,5-18 m dziļumā no zemes virsmas. Ģipšakmeņu klātbūtne Salaspils horizontā ietekmē ūdens ķīmisko sastāvu – ūdeņiem raksturīga paaugstināta mineralizācija līdz 2 g/L augstā sulfātu satura dēļ. Sulfātu saturs Salaspils horizonta ūdeņos šajā apkārtnē ir ap 1,1-1,3 g/L.

Karsta procesi dabas pieminekļa teritorijā izpaužas aktīvi, tuvāk Mēmelei vērojamas jaunas nelielas karsta kriteres.

Pazemes ūdeņu plūsma Salaspils horizontā ir vērsta uz dienvidiem – dienvidrietumiem, ūdeņiem noplūstot Mēmelē. Koncentrētas atslodzes vietas, vismaz trīs zemūdens-virsūdens avotu veidā, Mēmeles krastā ir konstatētas pie „Krustmalu” mājām. 2014. gada martā, tika novērots spēcīgs zemūdens avots, kurā tika skalotas laukā satrūdējušu lapu daļiņas (3 - 5 mm). Minētais liecina par lielu pazemes plaisu esamību horizontā un daļēju horizonta papildināšanos caur karsta kriterēm.

Dabas pieminekļa teritorijā atrodas Eiropas savienības aizsargājami biotopi: karsta kriteres (3190*), sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210), veci jaukti platlapju meži (9020*), lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), nogāžu un gravu meži (9180*).

 [Dabas aizsardzības plāns \(2005.>>2014.\)](#)

Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS

Citi dati par šo un citām Latvijas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām

[Skatīt vairāk](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/skaistkalnes-karsta-kritenes>